

Στάθηκαν ανήσυχοι και ξέταζαν τὸν οὐρανό.

— Πολλή μαυρίλα πλάκωσε !

— Μαύρη σὰν καλιακούδα !

— Σὰ νύχτα πᾶρῳρη ἀπλώνεται 'σ τὴ γῆ,

— Πάει καὶ τὸν ἥλιο νὰ σκεπάσῃ, πρὶν κρυφτῇ.

— Νῆλαι κάλλιο βροχὴ καλοδεχούμενη.

— Κ' ὄχι νεροποντὴ, ποῦ νὰ μὴν ἀφήσῃ σπειρὶ 'σ τὸ χῶμα !

— 'Ο Θιός νὰ γλύσῃ τοὺς φτωχοὺς !

— 'Απὸ τὴν ἰδίαν ὀργή του ἄς τοὺς φυλάξῃ !

— Τί, ἂν σπείραμε. ἂν ὀργώσαμε, καὶ δὲ μᾶς ἀγαπήνῃ !

— Μὴ σπείρας, μὴν ὀργώνῃς, κ' ἄς σὲ βοηθήσῃ. 'Ὡς, Μαυρούλη, ὦς !

— 'Η γῆ καὶ μ' ἐντὶ λόγῳ του φέρνει καρπὸ. 'Ὡς, Κοκκίνη, ὦς !

Κ' οἱ ζευγολάτες ξανάρχισαν τὸν ἔργον τους με νεῖαν ὀρμή. 'Αἷφαρνα ὅμως παράτησαν καὶ χειρολάβα καὶ βουκέντρα. Κ' ἐκράζαν βλέποντας 'σ τὸν οὐρανόν.

— Αὐτὸ δὲν εἶναι σύνεφο. αὐτὸ δὲν εἶναι ἀντάρα !

— Μήτε κ' ἡ κόρη τοῦ παππᾶ, ποῦ ἔρχετ' ἀπὸ τ' ἀμπέλι !

— Κοπάδια κορακιῶν ! Μαύρα μηνύματα σ' τὸν κόσμον !

— Τρέμω ὄχι τὸ μήνυμα· τρέμω τὸ μηνυτή.

— Πῶς σκέπταν τὸν οὐρανόν ! Θανατικὸ μαντεύουν.

— Μακρὸν ἀπὸ τὰ χωράφια ἡ πείνα τοὺς, 'γίαντ' εἶναι μάντεμα κακοῦ !

— Πῶς σκοτίζουν καὶ πῶς δέρονται ! Πόλεμος θάχουμε.

— Εἰρήνη 'σ τοὺς σπόρους τοὺς ριγμένους ! Τ' ἄλλα δὲν τα βιάζονται.

— 'Ο, τι γράφῃ δὲν ξεγράφῃ. Φτάνει πειὰ τ' ὀργωμα !

Κ' ὁ ἕνας ζευγολάτης ἄρχισε νὰ λύνῃ τὰ λουριά, γιὰτὶ καὶ ὅλα νύχτωνε, καὶ νὰ φορτώνῃ τ' ἀλέτρι του 'σ τὰ βόδια, με σκοπὸ ν' ἀποσώσῃ κῆριο τὸ διβόλισμα. 'Ὅμως ἄς εἶχε καὶ ὁ ἥλιος βασιλέψῃ, κ' ἡ νύχτα ἄς ἔρχονταν σπουδαστικὴ 'σ τὸν κάμπο ἐκείνον τὸ βαθύν· ὁ ἄλλος ζευγολάτης δὲν ἔδειχνε σκοπὸ νὰ πᾶν πρὶν ἀποδιβόλισῃ ὁλότελα. 'Ηθελε ἡ ἄλλη μέρα ναῦρε τὸ σπῆρο του κομμένον καλὰ 'σ τὴ γῆ. Μ' ἀντρίκειν ἀπόρρητα, ποῦ ἄστραρτε 'σ τὴν ὄψιν καὶ 'σ τὴ ματιὰ του, κεντούσε τὰ καματερά καὶ κυβερνοῦσε τὸ ζυγάλετρο καὶ σκαλοῦσε.

Καὶ τώρα τ' ἀμέτρητα κοπάδια τῶν κορακιῶν, σμιγμένα 'σ ἕνα ἀπέραντο κοπάδι, ἔφτασαν, ἀπλώθηκαν σὰν κύμα θεόρατο πλημμυρισμένου ποταμοῦ, χύνοντας γύρω τὸ ροδέρημα τῆς μυριόδαλης κραυγῆς του. Κάνοντας ἄργα καὶ ὅλο ἄργότερον τὸ πέταμά τους, ἦρθαν κ' ἰσοζύγιασαν 'σ τὴ νύσπαρτη πεδιάδα σὰ σύνεφο βαρύφορτο, ἑτοιμοὶ νὰ ξεσπάσῃ. Αἰχτάρᾳ ἔδερνε τοὺς δόλιους καματάρηδες ' ἴσως κ' ἡ γῆ ἀκόμα ἐνοιώθε κάποιον παλμὸ 'σ τὰ στῆθια, πόνο γιὰ τὰ παιδιὰ της. 'Ὅλων τὰ πρόσωπα γυμμένα κατὰ τὸν οὐρανὸ ἔδειχναν τὸ φόβο τοῦ θανάτου. Τάχα ὃ' ἀκούουθῆσαν τὸ ταξιδεὶ τοὺς τὰ σταροράχα ὄρνια, τὰ λιμασμένα ἀπὸ τὸ μάκρμα τοῦ ταξιδιοῦ, ἢ θὰ πέσουν 'σ τὰ χωράφια ; Καὶ τότε ἰλοῖμονο 'σ τὴν ἀμοιρὴ ἀργατεῖα ! Κ' οἱ ἐλπίδες χάνονταν κ' οἱ κόποι οἱ τόσοι ! Μαύρο σὰν τὸ σύνεφο τῶν κορακιῶν ἀπλώνονταν ἀπανουθεῖο τοὺς τὸ φάντασμα τῆς δυστυχίας καὶ τῆς πείνας.

Καὶ τὰ κοράκια πάλι εἶχαν διαλυθῇ 'σ ἀμέτρητα μικρότερα κοπάδια κ' ἔφεραν γύρους κ' ἐκράζαν ἀνῆσυχα, σὰ νὰ σκέφτονταν κάτι καὶ νὰ φιλοτικοῦσαν. Κ' ὅσο ἡ νύχτα ἀπλώνονταν, τόσο κατέβαιναν πειὸ χαμηλά. Κ' ἡ νύχτα τᾶκρυψε μέσ' τὴν ἀγκυλιὰ της· καὶ ἀκόμα ἐκεῖνα ἔσκουζαν τρομαχτικά· κ' ἦταν τῶν φτερουγιῶν τους τ' ἀνεμῶδαρμα σὰν τοῦ βορείου τὸ πέρασμα ἀπὸ πευκοφυτεμένο λόγγο.

Τὴν αὐγὴ τ' ἀνήμερα πουλιὰ ἦταν πεσμένα 'σ τὰ χωράφια. Κ' ἔδοσαν ἰτάρχα καὶ κοκκολογοῦσαν τὸ σπαρμένο σιτάρι καὶ κριθάρι. Μαύριζε ἀπ' αὐτὰ ὁ τόπος καὶ ὀρνυοῦσε ἡ ἀμοιρὴ ἀργατεῖα. Κ' ὅλοι ἔμεναν με χέρια σταυρωμένα καὶ ἀγνάντευαν τὴν σφοδρά. Κ' ὅσοι ἦταν τυχεροὶ κ' εἶχαν διβόλισῃ, εἶχαν μικρὴ παρηγοριά. Κ' ὅσοι εἶχαν βολοκοπήσῃ, εἶχαν τρανὴ χαρὰ. Μπορεῖ τότε 'σ τὴν πείνα τους ν' ἀφῆσαν τὰ πουλιὰ καὶ λίγους σπόρους. Οἱ ἄλλοι ὅμως ποῦ ἔσπειραν καὶ δὲν ἔφτασαν νὰ διβόλισουν, κάθισαν κ' ἐκλαίγαν τὴν μοῖρα τους. Καὶ πάλι ὅσοι δὲν εἶχαν σπείρῃ ἀκόμα ὁλότελα, δὲν ἤξεραν ἂν πρέπει νὰ χαίρωνται ἢ νὰ κλαῖν. Γιατὶ πόσον καιρὸ ἤμειναν ἐκεῖ τάχα ἀπλωμένα τὰ πουλιὰ ; (τὰ χόρταιναν καὶ θὰ ξαναπετοῦσαν νὰ φέρουν τὴν τρομάρα τῆς ὄψης τους καὶ ἄλλου, ἢ θὰ σταφνίζονταν σὰν καλοὶ νοικοκυραῖοι καὶ δὲ θὰ ματατόπιζαν πειὰ ὅλο τὸ χειμῶνα ;

Ἀπὸ τοὺς δυὸ συνορίτες ὁ ἕνας, βλέποντας τὴν δυστυχίαν ποῦ τὸν ἤρε, θέλησε ν' ἀποσώσῃ τὴν σπορά καὶ τὸ διβόλισμα κ' ὕστερα ἄς γίνονταν τοῦ ἑσπῶ τὸ θέλημα. Βάλλθηκε λοιπὸν ν' ἀποσπείρῃ,

ἀλλὰ τότε τὰ κοράκια ἔπεσαν ἀπάνου του καὶ τοῦ ἄρπαζαν τὸ σπῆρο μέσ' ἀπὸ τὰ χέρια. 'Ὅσο νὰ σπείρῃ μίαν ἀπλοχερίαν, ἦταν καὶ ὅλα φαγωμένη. Σὰ δαιμονισμένα τὰ πουλιὰ ζητοῦσαν μέσ' τὸ χῶμα τὰ σπείρια. Καὶ φαίνονταν νὰ μὴ χορταίνοντο ὅσο ἔτρωγαν. Τότε καὶ ὁ γιωργὸς παράτησε κάθε δουλειὰ καὶ παραδῆθηκε 'σ τῆς μοῖρας τὴν ἀπόραση.

— Καλὰ τὸλεγα 'γώ ! εἶπε. 'Ηταν σφοδρὰς σημάδια αὐτὰ τὰ κοράκια ! Χαλασιὰ 'σ τὴ φτώχεια !

'Ο ἄλλος συνορίτης εἶχε 'σ τὸ νοῦ νὰ παλαίψῃ πρὶν περαδοθῇ. 'Εξεψε γοργά, πρὶν καλοπῆξῃ ἀκόμα, τὸ βωλοκοπὶ του καὶ πᾶτησε καλὰ τὸ χῶμα, τὸ σπαρμένο καὶ διβολισμένο ἀπὸ χιτῆς. 'Ὑστερα ἔπιασε τὸ ντουρέκι καὶ ἄρχισε νὰ σκοτώνῃ τὰ κοράκια. Καὶ τὰ κάρφωνε σὲ ξύλα καὶ τᾶκανε τσιγάτρα τῶν ἄλλων κορακιῶν. Καὶ σκότωνε καὶ σκότωνε. 'Ὅμως δὲν μποροῦσε ὅλα νὰ τὰ ξεπατώσῃ. Γι' αὐτὸ, νύχτα με νύχτα, ἐνῶ τὰ ὄρνια ἔφευγαν καὶ φώλιαζαν γύρω 'σ τὰ βουνά, ἔσπειρε, διβόλησε καὶ βωλοκοπήσῃ ἄλλη μιὰ φορὰ. 'Εἴτσι, μ' ὅσα καὶ ἂν φάντ' ἀνήμερα πετούμενα, θὰ μείνῃ καὶ κάτι μέσ' τὴ γῆ. Κ' ἡ γῆ ξέρεῖ αὐτὸ τὸ λίγο νὰ τὸ καποττίσῃ !

Τέλος, ὕστερ' ἀπὸ μέρες καὶ βδομάδες, σηκώθηκαν μιὰ μέρα τὰ κοράκια, ἔστησαν χορὸ ψηλὰ 'σ τὸν οὐρανόν, ἐκράζαν περίγυρα τῆς νίκης τους τὸ θρίαμβο καὶ μπῆκαν πάλι σὲ δρόμο γι' ἄλλα μέρη. Τότε ἄρχισε καὶ ὁ σπῆρος, ὅσος γλύτωσε, νὰ ξεπετιέται κ' ἡ γῆ ἀνθοπρατίνιζε κάπου καὶ κάπου. Κ' ἀπὸ τὰ δυὸ χωράφια ἐκεῖνα, τὰ συναύλακα, τὸ ἕνα ἀνθίσε καὶ κάρπισε κ' ἦταν χαρὰ 'σ τὸ νοικοκυρὸν του καὶ περηφάνεια καὶ τ' ἄλλο ἔμεινε γυμνόν, ξερὸ, κλάμα καὶ ἀπελπιτικὸν 'σ τὸ δικὸν του ἀφέντη.

23 τοῦ Ἀπριλίου 1903.

Γ. ΒΑΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ.

ΚΑΙ ΒΥΘΙΣΘΗΚΑ ΣΤΟ ΔΙΑΒΑΣΜΑ

Ἐπάνω στὸν Ἀχαρνόδοντί μου ἔκαμα σχέδια διάφορα. . . . Νὰ δοξασιθῶ καὶ νὰ διορθώσω τὸν κόσμον· 'Η ἱστορία, ἔλεγα, θ' ἀναφέρεται τὸ ὄνομά μου. . . μέσα στὸ βιβλίον τῶν Θεῶν.

Καὶ ὥσάν νὰ με «διησθάνετο» ὁ Ἀχαρνόν, ἔτρεχε ἀνάμεσα στὰ χωράφια με ὅλη τὴν ἄρρωστη χαρὰ του.

'Εξαφνὰ στὸ δρόμο μου ἀπέντησα τρία κορίτσια ποῦ κρατοῦσαν μπρῶς στὰ στῆθια

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

15

Τ' ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΑ ΤΩΝ ΛΟΓΙΩΝ ΜΑΣ

Ἐἴπαρπε βέβαια νὰ βίλῃ πολλοὺς τίτλους παρμένους ἀπ' τοὺς ξένους γιὰ νὰ ὑποστηρίξῃ πρὸ γὰρ τὰ ὅσα εἶπα. Μὴ θυμῶ πρὸς ὅσα μπορεῖ νὰ πεῖ κανένας μετὰ τὰ πολλὰ τὰ λέει καὶ μετὰ τὰ λίγα. Καὶ εἶδον ἀπ' αὐτὸ ἡ τέχνη εἶναι πολὺ ἀπαιτητικὴ σήμερον καὶ δὲν ἐπιτρέπει διεικδυτικὰς ἀμοιούττες σὲ τίτλους ἀκόμα. Τοῦ μεγάλου Γερμανοῦ Χάουπμαν τοῦ ἔφαλιν ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια τὸν ἀναβαλλόμενον. Ἦταν κάποιος ἄλλος Γερμανὸς ἀνακάλυψε μέσα στὴ «Βουλγαρικὴν Κεμπάναν» ἢ «τὴν Ἀνάλυψιν τῆς Ἀνάλυσης»—ὅτι θυμῶν καλὰ—μερικοὺς τίτλους παρμένους ἀπὸ τὸ Σκισπηρ. Καὶ προσπαθῆσε νὰ δικαιολογηθῇ ὁ Χάουπμαν, μὴ οἱ συμπαικνῶτες του δὲν τοῦ τὸ συγχώρησαν καὶ αὐτὸ δὲν τὸν ζημίωσε καὶ λίγο στὴ συνείδησίν του.

Ἐἶδον ἀπ' τοὺς ξένους ὁ κ. Γρυπάρης ἔβαλε στὰ ποιήματά του καὶ μερικοὺς τίτλους ἀπ' τοὺς ἀρχαίους· 'Ελληνες, ποῦ τοὺς ἀνάλογους τοὺς τοὺς βρίσκουμε στοὺς ξένους ποιητὰς ποῦ ἀνάφερα παρὰ πῶνον. Κ' αὐτὸ μᾶς δίχνης ἄλλη μιὰ φορὰ, πῶς ἐνῶ ἔχομε τὸ θησαυρὸ μπροστὰ μας δὲν ξέρομε νὰ τὸν ξεματᾶλλετοῦμε, παρὰ περιμένουμε ἀπὸ ἄλλους νὰ μᾶς ἀνοίξουν τὰ μᾶτις καὶ τὸ δρόμο.

Τὴν ἰδίαν ἐποχὴν ποῦ ἐφάνηκε ὁ κ. Γρυπάρης, μᾶς ἦρθε μῆνυμ' ἀπ' τὴν Πόλιν ὅτι καὶ δεύτερος γερὸς ποιητὴς ἐπρόβαλλεν ἐκεῖ. Κ' ἦταν αὐτὸς ὁ κ. Ἀγγ. Σημηριώτης. 'Η ποιητικὴ του συλλογὴ λέγονταν «Θυνάσιμα». Στὸν τίτλον αὐτὸν μπορεῖ κανένας νὰ βάλῃ καὶ τὴ λέξη ἄμαρτήματα γιὰ νὰ χαρακτηρίσῃ καλὰ τὸ βιβλίον, ποῦ μᾶς ἐγνωρίσε μ' ἕνα πολὺ ἀπόκοτο τρόπο τὴν ψευτιὰ καὶ τὴν ἀνειλικρίνειαν στὴν τέχνη. Μὲ καὶ δὲ μποροῦσε νὰ γίνῃ ἄλλως, ἀφοῦ ποιητὴς ποῦ μερικοὶ τοῦ ἤσαν νεῦρα καὶ ζωὴ, γράφειστὸ 1896 σὲ καθαρῶς γλῶττα στίχους σὰν αὐτοῦ:

Ἦ παρθένα, εἰς μέοντας στίχους
γλυκυτέρους τοῦ μέλιτος, φίλη,
τὰ ὠχρά μου θὰ σ' εἰπωσι χεῖλη
τῆς ψυχῆς μου τοὺς προστάντας ἄχρους.

ἢ σὰν αὐτοῦς :

Οὕτως ὥστε τὸ πᾶν μελωδία
καὶ ἀνεκφραστος ἔσται γλυκύτης,

ὅταν στέν' ἡ κιθάρα μου, ἥτις
παραχόρδως νῦν μέλπ' ἡ ἀγία !
ἢ σὰν αὐτοῖς τοὺς προχρηματικὰ ἀμειψίτους :
'Ο δούτης τὰς ξηρὰς ἀκτὰς ἀφῖνον τῆς Καλύμνου
τὸ ἐρυθρὸν κοράλλιον τοῦ πόντου ἀλειούει
εἰς φρίκην ὑποβρύχιοι ἀβύσσου ἀποκρήμνου
ἢν καὶ χαρίας εἰδεχθῆς συχνότατα ἰσπεύει
ἠέλιτε καὶ ἄλλους : χορτάσει τους !
ἢ μόλις σὲ εἶχον γνωρίσει· κ' ἡ ὥρα
νὰ φύγω μ' ἐδίχεν, οἶμοι ! νὰ φύγω ! (οἶμοι !)
Εἰσέτι ἀλγῶν ἕνα στόνον συμπνῖνον,
τοῦ πλοίου ἀπῆρεν, ἀπῆρεν ἡ πρόρα !
Φανταστῆτε πλοῖον ποῦ «ἀπαίρει ἡ πρόρα» του.

Ἄμ' ἡ πρόμας του τί ἔκανε ;

Μονάχα τὸ πῶς ὁ ποιητὴς αὐτὸς γράφει—ἡ ἔγραψε τότε καὶ μένο—σὲ καθαρῶς εἶναι ἔκτατο γιὰ νὰ μᾶς πεῖ ὅτι τὸ ἔργο του δὲ ὄχταν τίποτε ἄλλο παρὰ ψευτιὰ Δὲ μπορεῖ νὰ γίνῃ ἄλλως. Τῶχαι ἡ γουρσοῦτικὴ ἢ καθαρεύουσα νὰ συνοδεύει πάντα τὸ φέμα. Καὶ νὰ ἡ ἀπόδειξις γιὰ τὴν ποιητὴν αὐτὴν.

Στὸν πρόλογόν του λέει : «Τὸ καὶ ἡμᾶς προσπαθήσαμε νὰ μὴ μιμηθῶμεν κανένα ἐκ τῶν ποιητῶν δημογλώσσων τε καὶ ξένων, οὐδ' οὐχὶν ἀνέγνωμεν». 'Η ἀποδοχὴ αὐτῇ τοῦ ποιητῆς στὸν ἀναγνώστη γιὰ νὰ τοῦ ἀναγνωρίσῃ, ἀμείψῃ τὴν πρωτοτυπίαν, κάνει τὸν πρὸς προσεχτικὸν νὰ ὑποψιαστῇ ὅτι καὶ τρέχει. Κ' ἡ ὑπόψις του αὐτῇ δὲ ἔστιν ἡ

τους ω! τὰ στάθια ποῖχαν τὸ χρώμα ἑνὸς ἡλίου βασιλεύοντος κάτω στὴν Αἴγυπτο—κρατοῦσαν ὥραια βιβλία.—

Κατεβαίνο κ' ἀφῆνω τὸν Ἀχαμνόντι μου ἐλεύθερο νὰ βουκίσῃ στὴ χωρὶς.

Καὶ πλυσίτζω ἕνα κορίτσι καὶ τοῦ λέω:

— Ὠραίη μου, ἀφῆσε μ' νὰ διαβῶ τὴ βιβλία ποὺ κρατεῖς. . .

— Ἀνοίχ' τὴ καὶ διδόνε, τὸ λυγρὸ μουδιό-βιβλίο.

Τ' ἀνοίγω ἐπὶ τὸ στάθια τῆς καὶ βυθίζομαι στὸ διδόνισμα.

Ἡ ἱστορία περνώντας, εἶδεν ἕνα διδόνισμα ποὺ διδάδε στὰ στάθια μιᾶς ὥρας κόρης κα' ἐπειδὴ δὲν ἠθέλησε νὰ τὸν διακόψῃ ἐξακολούθησε τὸ δρόμο τῆς. . .

Ἡ ἱστορία ἀφῆσε τὸν ἡλίο νὰ βυθισθῇ στὴς Ἀφρικανικὲς ἀκτές.

Θ Μαιρουμάτης

Εἶσα καὶ ἡμεῖς

ΔΥΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΑ

Ἡ βουλευτὴς Λουκάδος κ. Σκληρὸς εἶχε τὴν καλοσύνη νὰ μοι στείλῃ τὰ δύο τοῦ νομοσχέδια ποὺ ἐπέβαλε στὴ Βουλὴ—τὸ ἕνα γιὰ τὴ σύσταση Γεωργικῆς καὶ ἑτηματικῆς Τραπεζῆς καὶ τὸ ἄλλο γιὰ τὴς φυλάκας τοῦς καταδικαστοὺς καὶ τοῦς φυροδικοὺς.

Ἡ Βουλὴ δὲν ἀδυνατίζει νὰ συζητήσει μὲ τὰ νομοσχέδια αὐτά, δὲν τὰ πρὸςθεζε καθόλου, τὰ φέρε νὰ περάσουν καὶ συζητήσῃ ἀπαρτημένα. Εἶχε, βλέπετε, τὸς ἄλλὰ σπουδαιότερα ζητήματα νὰ λύσῃ, καὶ ποὺ καιρὸς καὶ καὶ γιὰ νὰ συζητήσῃ καὶ μὲ τὰ τοιαῦτα μικρὰ πράγματα!

Κι' οἷος τὰ νομοσχέδια αὐτά, ἀνεωχόμενα κ' ἀπὸ τὴς αἰτιολογικῆς ἐκθέσεως, τὰ νομοσχέδια τὰ ὁποῖα λές καὶ τάχει ἐμπνεύσει καὶ τάχει ἐπαγορεύσει ἀκόμη λέξι πρὸς λέξι στὸν πατριωτὴ βουλευτὴ, ὅχι μόνον ὁ ἄγνος πατριωτισμὸς ἀλλὰ καὶ τὸ ἐξόχως πρακτικὸν πνεῦμα—τὰ νομοσχέδια αὐτά, τὰ μελέτησα, τὰ ἀνάλυσα, τὰ ἐνοίωσα καὶ τὰ αἰσθάνομαι ἀκόμη.

Μάλιστα! Τὰ αἰσθάνομαι καὶ ὅπως αἰσθάνομαι ἕνα ποίημα, μιὰ εἰκόνα, μιὰ γενναία πράξι.

Γιὰτὶ ἔχουν καὶ ἀπὸ τὸ ποίημα καὶ καὶ ἀπὸ τὴν εἰκόνα καὶ καὶ ἀπὸ τὴν γενναία πράξι, οἱ πόθοι καὶ τὰ ὄνειρα τοῦ πατριωτῆ, τὰ ποικιλοτρόπως ἐκφραζόμενα ψυχρὸς καὶ τοῖς καίτοι ἐκφραζόμενοι τύποις τῆς ἀντιτάξεως τῶν νομοσχεδίων.

Σ' αὐτὴν σελίδα δημοσιεύουμε κομμάτια ἀπὸ

τὴν αἰτιολογικὴ ἐκθεσι τοῦ νομοσχεδίου τῶν Φυλάκων. Διαβάστε τὰ καὶ θὰ πεισθῇτε ὅτι ὁ χαρακτηρισμὸς δὲν εἶνε καθόλου ὑπερβολικὸς, ἀφοῦ ἡ φυλακὴ τοῦ μέλλοντος, ὅπως τὴν ἐφαντάσθηκεν ὁ κ. Σκληρὸς καὶ ὅπως τὴν διατύπωσε στὴν ἐκθεσὶ τοῦ ἡμπορεῖ νὰ ἐνθουσιάσῃ ὅχι μόνον τὸν ποινικολόγον ἀλλὰ καὶ τὸν ποιητὴ.

Ἀνάλυσι τῶν νομοσχεδίων δὲν θὰ κάνω ἐδῶ. Δουλεῖα δική μου δὲν εἶνε. Δυστυχῶς δὲ οἱ βουλευταὶ μας ἀπόδειξαν πῶς καὶ δική τους δουλειὰ δὲν εἶν' αὐτό.

Θὰ πῶ μόνον δύο λόγια γιὰ τὸν κ. Σκληρὸ, καὶ πρῶτα πρῶτα θὰ φανερώσω ἐδῶ μὲ τὸν ἐπισήμοτερον τρόπο πῶς τὰ δύο τοῦ αὐτοῦ νομοσχέδια καὶ ἡ ἰδέα τοῦ ἡ ἄλλου, νὰ συστήσῃ τὸ «κόμμα τῶν ἀρχόντων», μὲ ἐπιδόξῃ ὅτι εἶχε μεγάλο δίαιμα δεδαστὸς μου φίλος ὅταν μούγραφε γιὰ τὸν κ. Σκληρὸ, τὸν ὁποῖον πολὺ καλὰ ἐγνώρισε στὴν Ἀγγλία καὶ τὸν ἐθαύμασε ἐργαζόμενον καὶ θριαμβεύοντα, νατὸν δέβονμαι καὶ νὰ τὸν θεωρῶ σὺν ἑνὰ ἀπὸ τοὺς λίγους διαλεχτοὺς ποὺ ἔχουν τὴν διάθεσιν νὰ ἐργασθῶν μὲ ὅλη τὴν καρδίαν τους γιὰ τὸ ἔθνος καὶ νὰ μὲς ἀποτραβίσκων ἀπὸ τὸν καὶ δρόμο στὸν ὁποῖον κατακυλούμε χρόνια καὶ χρόνια τὸρα ἀσυνεψήτητα καὶ ἀδυνατήθηκα.

Τέτοιο τὸν εἶδα κ' ἐγὼ τὸν κ. Σκληρὸ, χωρὶς νὰ τὸν γνωρίζω προσωπικῶς, ἀφοῦ τέτοιο μὴ τὸν εἶδον οἱ τίμιες κ' οἱ πατριωτικὲς του προστάσεις.

Ἀδιάρκο ἀν δὲν ἐστεφανώθησαν ἀκόμη ἀπὸ ἐπιτυχίαν. Ἀδιάρκο ἀν εἶναι καταδικασμένοι νὰ μένουν αἰώνια ὡς ἐθνεπικὲς προστάσεις. Ἀδιάρκο ἀν λίγοι ἐπρόδωσαν σ' αὐτὲς.

Μέσα στὴν ποίησιν ποὺ μὲς περιζώνει ἀκούει σὲ κάθε ἐκδήλωσι τῆς ζωῆς, εἶνε τόσο σπάνιος παρόμοιος ἐξαίρεσις, ὅσοι ἕνας Σκληρὸς ποὺ μ' ἐμπνέει σήμερον κ' ἕνας Ἀνδρεάδης ποὺ μ' ἐνέπνευσε ἔποχες σ' αὐτὴν ἐδῶ, τὴν ἰδίαν στίλβη, ποὺ φαίνονται σὺν κατὰ παράξενα ὄντα, ποὺ ἤσαν ἐδῶ ἀπ' ἄλλη χώρα μακρινὴ καὶ ἀπόκοσμη, νὰ πολεμήσουν τὴν χιλιόκεφαλὴ ψευτιά καὶ νὰ στήσουν τὴς μεγάλης Ἀλφειᾶς τὸ ἀγαλμα.

Οἱ πολυεπίσταδες αὐτοὶ—ἀλλοίμονο!—ἀναγκάζονται γρήγορα νὰ καταθέσουν τὰ ὄπλα, γιὰτ' ἡ ψευτιά ἔχει τόσους συμμάχους ἐδῶ γιὰτ' εἶνε Βασίλειο τῆς Ψευτῆς ἡ χώρα μας!..

Ὅταν ἐδιδάξα γιὰ τρίτη ἢ τετάρτη φορὰ τὰ νομοσχέδια τοῦ κ. Σκληροῦ κ' ὅταν ἀναλογίζομαι καὶ γιὰ χιλιοστὴ φορὰ τὴν φερμὴ κ' ἐγκάρδια ὑποδοχὴ ποὺ οἱ πατέρες τοῦ ἔθνους τοὺς ἐκῆσαν, ἐννοῶσα κάποιον ἀνάμικτο ἀπὸ λυπηκαὶ ἀπὸ ὑπερκαρδὸ αἰσθημα ν' ἀπλώνεται στὴν γῆνὴ μου.

Δηλαδή ὁ ποιητὴς θέλει νὰ δικαιολογηθῇ πῶς ἀπὸ σύμπτωση μοιάζει τὸ ποίημά του. «Καὶ πέραν τοῦ Τίφους»

Ἠλῆθη μιὰ νύχτα πικραμένη,
Ποῦ μοναχὴ τοῦ στή γωνιά τοῦ
Ἠλῆθη τὴν παρασμένη
Ἀξέχαστὴ τοῦ ὁμορφιά. κτλ.

μὲ τὸ ποίημα τοῦ Ἰταλοῦ Στακέτι

Ὅταν θάξαι γρήγ καὶ θὰ διαβάζεις

Αὐτοὺς τοὺς στίχους στῆς φωτιᾶς τὸ πλῆξ κτλ.

ἴσως νὰ μὴν εἶχε διαβάσει τὸ Στακέτι ἢ τὴ μετὰφραστὴ τοῦ Μίτσε. Αὐτὸ ὅμως δὲν ἐμποδίζει τὸ νὰ εἶχε διαβάσει τὸ Ρονσάρ καὶ τὰ ποιήματά του «Sonnets à Hélène», ποὺ ἕνα ἀπὸ αὐτὰ ἀρχίζει μὲ τοὺς στίχους.

Quandtu aseras bien vieille
Après de la chaumière κτλ.

Καθὼς βλέπουμε ἡ ὁμοιότητα καὶ στίχους τοῦ ποιητῆς εἶνε πολλὰ. Τώρα πὺν ἀπὸ τοὺς δύο ἀντίγραφα ὁ κ. Σκληρὸς δὲν ἡμποροῦμε νὰ ποῦμε, γιὰτὶ δὲν εἶμαστε καὶ μάντηδες. Τὸ πῶς ἀντίγραφον ὅμως μὲς τὸ λέει κ' ἄλλα ποιήματά του κ' αὐτὴ ἡ διαμαρτυρία τοῦ πρὸς λόγου. Εἶνε μὴ παρομοία ποὺ λέει ὅτι, ὁ κλέφτης φωνάζει πάντα, καὶ χωρὶς νῦνε ἀνάγκη, πῶς δὲν ἔκλεψε.

Μὲ μῆπως ἢ «Ἀπελπισία» δὲν χρωστέται τοὺς περσέ-
τερους ἀπ' τοὺς λίγους στίχους τῆς στὸν Στακέτι καὶ κά-
ποια τραγουδιὰ δὲν εἶνε ἀντεγραμμένα ἀπ' τὸν Κοπέ,

Ἐλυσθήκα ποὺ οἱ ὥρες αὐτὲς ἰδέες ἐθυσιά-
σθηκαν ἀγρίως στὸ βωμὸ τῆς Ρουτίνας. Κ' ἐγγέλα-
σα, ἐγγέλασα πολὺ μὲ τὸν κ. Σκληρὸ ὁ ὁποῖος ἐφαν-
τάσθηκε ὅτι τὸ Ρωμαῖκο εἶνε ἀλλοιότυπο παρ' ὅτι
τὸ ἐπλάσαν καὶ τὸ ἐμόρφωσαν οἱ πολιτικοὶ του, οἱ
ὁποῖοι ἀπὸ τῆς Συνταγματοποιήσεως τοῦ τὸ ἐκυ-
βέρνησαν.

Τὴν ἐπὶθε ὁ κ. Σκληρὸς, ἀλλὰ χωρὶς νὰ τὸ
οἶδῃ. Τὴν ἐπὶθε ἀκούσας, καὶ ὅς τὴν ἐπὶθε ἔπαινε
κάθε ἄνθρωπος ποὺ ὅς εἶχε τὸ εὐτύχημα νὰ ζῇσῃ,
καθὼς αὐτὸς, στὴν Ἀγγλία, στὴν εὐτυχισμένη δηλ.
χώρα τῆς ὁποίας κάθε κάτοικος, κ' ὁ εὐτελέστερος
ἀκόμη, τὸ θεωρεῖ ὡς ἱερὰ ὑποχρέωσι νὰ ἐπιτηδεύῃ
πρῶτ' αἰτὴν κ' ἔπειτα τὸ ἄτομό του καὶ τὴν φανε-
λιά του—στὴν πανόχρησιν ἐκείνη χώρα τῆς ὁποίας
ὅλ' οἱ πολιτικὸι πολιτεύονται ὅχι γιὰ νὰ ταλάσσο-
σουν τοὺς ἑαυτοὺς ἀλλὰ γιὰ νὰ ἀναδύκωνται τὴν πατρίδα
τοὺς μεγαλύτερη κ' ἐνδοξότερη.

Ἀπ' ἐκεῖ μὲς ἦλθε ὁ κ. Σκληρὸς. Ἀπ' τὴν ἐξω-
τικὴ χώρα ποὺ τὴν διενθύνουν δύο γίγαντες: ὁ Νό-
μος κ' ὁ Πατριωτισμός. Ἀπὸ τὴν κατὰ τοῦ
Πραχτικῶ πνεύματος.

Ἀπ' ἐκεῖ μὲς ἦλθε. Κι' ἀφοῦ μὲς ἦλθε ἀπ'
ἐκεῖ, εἶχε μεγάλο δίκιο νὰ πιστεύῃ πῶς ὅς ἡμπο-
ροῦσε νὰ δοιζέτῃ Ἑγγλέζικα καὶ στὴν χώρα τοῦ
Φαμφρονισμοῦ κ' εἶχε μεγάλο δίκιο νὰ χάνῃ τὸν
καιρὸ του καὶ νὰ χαλῇ τὸ σκεπὶ του γιὰ νὰ συν-
τάσῃ καὶ γιὰ νὰ ἐπεδύλῃ στὴν Βουλὴ τέτοια νο-
μοσχέδια, σὺν ἐκείνῃ ποὺ δὲν ἔτυχαν οὔτε καν τῆς
τιμῆς νὰ τὰ πολεμήσῃ ἕνας κ. Βιτάλης ἢ νὰ τὰ
καταψηφίσῃ ἕνας κ. Μπαλάσκας ἢ ἕνας κ. Πλατινὺ-
τσας, ὅς ἡ Βουλὴ εἶχε τὸ εὐτύχημα νὰ φιλοξενῇ
καὶ τὸν τελευταῖον στοὺς κόλπους τῆς.

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

S P L E E N

Βαρὺ σκεπάζει κατὰ γὰρ τὰ δάσος τὰ κεντρικισμένα
Κ' ἐμὲς καθόμαστε ἀγκυλωτὰ στὰ φύλλα τὰ πετμένα
Κι' ὅλο τὸ δάσος ἰδέσθαι λήκυθος μυρσώρα
Σὲ μύρα ξεθυμαίνονται θαμπὰ καὶ λιγωμένα
Καὶ νὰ τὰ τόσκα ὀνείρατα τὰ λιποθυμισμένα
—Μελαγχολία: σύγνερα—πλακύνουν τὰ κοράκια τὸρα.

Ποῦ ἀπὸ λαχτήρα μέθυσαν καὶ μαρὴ ἐπιθυμία
Ποῦ ἕνα κουφάρι θάβρισκαν στὰ μύρα τοῦ θανάτου
Καὶ τὸρα ποὺ δὲν τὸ δόρηκαν μέσα στὰ χρώματά του
Μὲ τὴς φωνὲς τῆς ἄγριος ξεροῦ ἀπελπισία.

Κι' ὅλα σωμαίνονται βουδὰ στὴν τόση ἀπελπισία τους
Μόνον ἀπαντοῦν οἱ ἀντίλαλοι βραχνὸι σὺν κόρακες
Μόνον ἀπαντοῦν στὰ βίθη μας θαμπὰς ἀμφιβολίας
Σὲ μυστικὰ θυμίσματα στοὺς ἀγνωστους θανάτους.

Baudelaire

Μεταφ. ΣΤΑΜΟΥ ΣΤΑΛΑΚΗ

δικῇ. Ἀπὸ διαλέξεως κανένας πολλὰ ἀπ' τὰ πρῶτα ποιή-
ματα καὶ καταλάβε ὅτι ὁ Κοπέ καὶ ὁ Οὐγκώ κ' ὁ Μπάρ-
ρον ἄκομη τὸν ἐδοξήσαν γιὰ νὰ γράψῃ τὰ πρῶτα ἀπ'
αὐτὰ, γράφει καὶ τ' ἕνα ποίημα ποὺ λέγεται «τὸ τραυ-
λῆμα». ἀνακτὸν παρὶς ποίημα τὸ ἐκνευρίζεται καὶ τὸ
βόσκει δυνάστεως.

Μὲ καὶ μαζὶ βρεῖται ὅτι ὁ ποιητὴς ὅταν τὸ ἔγραφε εἶχε
μπροστά του τὸ ποίημα τοῦ Οὐγκώ ἢ ἐποποιία τοῦ σκου-
ληκιστοῦ, ποὺ εἶνε μὲς στὴ «Legende de Siecles».

Τὸ Ἑλλήνικὸ ποίημα εἶνε μιὰ πιστὴ περίληψις τοῦ
Ἑλλήνικου καὶ δὲν ἔχει κανένας πρὸς νὰ διαβάσῃ ἕνα ἐξ-
αίρετο ἀπὸ τὸ ποίημα τοῦ Οὐγκώ γιὰ νὰ βρεῖ μὲς σ'
αὐτὸ καὶ ἕνα καὶ τὸ ποίημα τοῦ κ. Σκληρὸ. Ἡ ἡμπο-
ρεῖ νὰ κἀναι καὶ τὸ ἀντιθέτως νὰ διαβάσῃ ἕνα περσέ-
τερον ποὺ δὲν εἶναι τὸ περσέτερον μέρος ἀπὸ τὸ
ποίημα τοῦ πρῶτου. Εἶνε γοημένο μὲ τὴν τρόπον τοῦ
Σκληρὸ καὶ ποὺ δὲν εἶναι τὸ ποῦναι νὰ βρεῖ κανέ-
νας ἐπὶ τὴν ἡμετέραν καὶ ἀλλοτρίαν καὶ ἀπὸς ἀντι-
προσῆ ἀντιγραφή.

Στὸν πρόλογο τοῦ ὁ ποιητὴς λέει καὶ τοῦτο: «Οὐδέ-
ποτε εἶχον ἀναγνώσει τὸν Στακέτιν Γουερνίην, τὸ μὲν
ὅτι ἀγνοοῦμαι τὴν Ἑλλήνικην, τὸ δὲ ὅτι μακρὸν τῆς
οἰκείας γῆς ὄντας τότε δὲν ἐλάμβανον γνώσιν τῆς ἐν τῇ
Περσικῇ «Περσικῇ» δημοσιεύσεως, ἐν ἧ ὁ κ. Ἀ. Μί-
τσεος διὰ γλαφυρῶν στίχων μεταφέρει εἰς τὴν ἡμετέραν
γλῶσσαν τὰς ὥρας τοῦ Ἰταλοῦ ποιητοῦ ἐμπνεύσεως» κτλ.

πρὸ πάντων ἀπὸ τῆς συλλογῆς τοῦ «Reliquaire»: Μήπως
ἄλλα ποιήματα, αὐτὰ ποὺ ἔχει τὴ μουσικισμένη ἐπιγραφὴ
«τῷ Πιλιππῷ» εἶναι ἀπὸ τὸ Σουλὲ Προυστὸν, ἀπὸ τὸν Οὐγκώ
ἀπὸ τὸ Μυσέ, ἀπὸ τὸ Λαμαρτίνο: Καὶ ποῖος ἀπὸ τοῦ
παρασμένου Γάλλου ποιητῆς δὲν ἐδοξήσῃ τὸν κ. Σκλη-
ρὸν νὰ γράψῃ τοὺς στίχους τοῦ αὐτοῦ, ποὺ σὲ πολλὰς
μεροῖς μὲ τὴς ἰδέας τους, τῇ φράσῃ τους, τὸν τρόπον ποὺ εἶνε
γραμμένα, δὲ μὲς θυμίζουν τὴν ἐποχὴ καὶ τὴ τέχνη τῶν
Σούτσων καὶ τῆς ἄλλης συντροφίης τους:

Μὲ καὶ τὰ νεώτερα ποιήματα τοῦ κ. Σκληρὸ, ποὺ
δημοσίευσεν σὲ διάφορα περιοδικὰ κ' ἐφημερίδας, π. γ. ὁ
«Ἰούδας» οἱ «Δρόμοι» καὶ ἄλλα, δὲν εἶνε παρὰ ἕνα ἀναμ-
σημαπρόμοιον ποιήματι, τοῦ Οὐγκώ, στὸν Ἀλεξάντ-
Δελίλ ἀκόμη, τοῦ Ἀλφρέδου δὲ Βινὸ: Εἶνε μεγάλη ἡ ἀ-
λήθεια ποὺ εἶπεν ἕνας κάποιος: ἡ ἀμαρτία γεννᾷ ἀμαρτίαν
Δηλ. ἡμᾶς ἕνας ποιητὴς ἀντιγράφει στὴν ἀρχὴ τοῦ ποιητι-
κοῦ του δρόμου ὅταν τὸ ἐκκολοῦθῃ γιὰ πολὺν καιρὸν
τὸ πρῶμ' αὐτό.

Ἡ ἐποχὴ αὐτὴ ποὺ πρωτογράφησαν οἱ δύο περσέ-
τεροι ἦταν ἡ ἐποχὴ καὶ ἄλλων νέων. Τότες πρωτοδη-
μοσίευσεν στίχους καὶ ὁ κ. Πέ-ρος Βασιλικὸς ἕνας ἀπὸ τοὺς
ποιητὰς ποὺ λογιζέται ἀπὸ τοὺς πρὸ δυνατοὺς καὶ πρω-
τότυπους.

ΠΡΟΚΛΗΣ Δ. ΠΑΙΟΠΟΥΛΟΣ
(ἀκολουθεῖ)